

KURENDA

KURJI DIECEZJALNEJ WILEŃSKIEJ.

Sacra Congregatio Rituum.

I.

Benedictio Bibliothecae.

- V. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
R. Qui fecit caelum et terram.
V. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus, scientiarum Dominus, benedictionem tuam super hanc bibliothecam benignus infunde, ut ipsa ab incendiis aliisque periculis tuta consistat et in dies congruenter augeatur, et omnes qui vel officij vel studiorum ratione huc conveniunt, in divinarum humanarumque rerum scientia tuique pariter dilectione proficiant. Per Christum Dominum nostrum.

Et aspergatur aqua benedicta.

II.

Benedictio Archivi.

- V. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
R. Qui fecit caelum et terram.
V. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus, veritatis et iustitiae amator, super hoc archivum, rerum gestarum documentis iuriumque instrumentis a temporum hominumque iniuria servandis constructum, benedictionem tuam benignus infunde; ut ab incendiis aliisque periculis tutum consitat, et omnes, qui huc studiorum ratione conveniunt, veritati et iustitiae hauriendae fideliter incumbant, in tuique dilectione proficiant. Per Christum Dominum nostrum.

Et aspergatur aqua benedicta.

Sanctissimus Dominus noster Pius Papa XI, suprascriptos ritus et formulas benedictionis bibliothecae et benedictionis archivi approbavit, et appendici Ritualis Romani inseri et rite adhiberi benigne concessit.

Contrariis non obstantibus quibuscumque. Die 23 iulii 1924.

† A. Card. Vico, Ep. Portuen. et S. Rufinae,
S. R. C. Praefectus.

Alexander Verde, Secretarius.

L. † S.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

DEPARTAMENT SZKOLNICTWA ŚREDNIEGO

Warszawa, dn. 25 listopada 1924 r.

Do Prześwietnej Kurji Biskupiej
Diecezji Wileńskiej
w Wilnie.

Przesyłając zakres egzaminu kwalifikacyjnego dla czynnych Księża Prefektów szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich, mam honor zaznaczyć, co następuje:

1) Egzamin powyższy odbędzie się w Warszawie 15 i 16 kwietnia 1925 r. t. j. we środę i czwartek po niedzieli wielkanocnej o godzinie 10 rano w Collegium Theologicum (Ul. Traugutta Nr 1).

2) Do egzaminu kwalifikacyjnego przystąpić mogą tylko ci księża Prefekci, którzy byli nauczycielami religii przed końcem 1923 r. i wykażą się przynajmniej trzyletnią praktyką nauczycielską w szkole średniej lub seminarjum nauczycielskim w wymiarze 14 godzin tygodniowo oraz przeszuchali 3 wakacyjne kursy Ministerjalne katechetyczne.

3) Księża Prefekci, którzy posiadają wyżej wymienione kwalifikacje, lecz przeszuchali 2 kursy katechetyczne, winni wnieść do Naczelnego Wizytatora nauki religii podanie z prośbą o dopuszczenie do egzaminu kwalifikacyjnego.

4) Wszyscy Księża Prefekci, którzy pragną poddać się egzaminowi kwalifikacyjnemu, winni do 1 marca 1925 r. wnieść odpowiednie podanie do Naczelnego Wizytatora nauki religii.

5) Księża Prefekci, którzy pragną poddać się egzaminowi kwalifikacyjnemu, obowiązani są przed egzaminem wnieść na ręce Naczelnego Wizytatora pewną kwotę, która przeznaczona będzie na wydatki, związane z urządzeniem egzaminu i powołaniem komisji egzaminacyjnej do Warszawy. Wysokość wpłaty uzależniona będzie od liczby uczestników.

6) Przyjezdni kapłani muszą osobiście uprzednio postarać się o mieszkanie w Warszawie (2—3 dni).

7) W skład komisji egzaminacyjnej wchodzi kapłani, którzy prowadzili wykłady na kursach katechetycznych.

Mam honor prosić Prześwietną Kurję, aby w możliwie najkrótszym czasie raczyła powiadomić o niniejszem poszczególne Koła Księży Prefektów w Diecezji Wileńskiej.

Naczelnny Wizytator nauki religii
Ks. A. Ciepliński.

Zakres egzaminu naukowo pedagogicznego dla czynnych księży prefektów szkół średnich, którzy przesłuchali wakacyjne kursy Ministerjalne katechetyczne.

(Rozp. Ministra W. R. i O. P. z dnia 15 września 1923 r. w sprawie kwalifikacyj zawodowych duchowych rzymsko-katolickich do nauczania religii w szkołach średnich i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych § 3 lit. 7).

I.

APOLOGETYKA i DOGMATYKA.

1. Dowody istnienia Boga (uwzględnić potrzeby szkoły średniej).
2. Bóstwo Chrystusa Pana (uwzględnić materiał znany z Biblii).
3. Ustrój Kościoła Katolickiego.
4. Duchowość i nieśmiertelność duszy.
5. Stan nadnaturalny człowieka, grzech pierworodny i jego skutki.
6. Nauka o łasce.
7. Msza Święta.
8. Eschatologia (rzeczy osteteczne).

II.

ETYKA.

1. Norma moralności.
2. Prawo i jego rodzaje.
3. Sumienie.
4. Poczitalność czynów ludzkich i jej ograniczenie.
5. Cnota — charakter.
6. Cnota miłości Boga i bliźniego.
7. Obowiązki społeczne.
8. Pojedynek a wojna.

III.

PEDAGOGIKA.

1. Ks. Prefekt jako duszpasterz.
2. Cel nauczania religii w szkole średniej.
3. Powstawanie wyobrażeń i pojęć religijnych.
4. O uczuciach religijnych i ich kształceniu.
5. O popędach i ich kształceniu.

6. Kształcenie woli.
7. Wychowanie młodzieży w okresie dojrzewania.
8. Kwestja seksualna a nauka religji.
9. Życie religijne i jego pielegnowanie w okresie dojrzewania.
10. Wprowadzenie młodzieży w ducha modlitwy.
11. Osoba prefekta — wychowawcy i jego stosunek do wychowanka.

IV.

METODYKA.

1. Metoda naprowadzająca (indukcyjna) i objaśniająca (dedukcyjna).
2. Metoda nauczania katechizmu na tle biblii.
3. Liturgika jako wprowadzenie ucznia w ducha Kościoła.
4. Metoda nauczania historii Kościoła.
5. Metoda nauczania dogmatyki i etyki.
6. Układ egzorty szkolnej dla młodzieży niższych i wyższych klas gimnazjalnych.
7. Plan nauki religji w szkołach średnich Polski i dostosowane doń podręczniki.

KURJA DIECEZJALNA
WILEŃSKA.

3970.

Wilno, dnia 10 grudnia 1924 r.

Do Przewielebnego Księdza Prałata

Antoniego Cieplińskiego,

Naczelnego Wizytatora Nauki Religji

przy M. W. R. i O. P.

w WARSZAWIE.

Na skutek rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 15 września 1923 r., w sprawie kwalifikacyj zawodowych duchownych rzymsko-katolickich do nauczania religji w szkołach średnich ogólno-kształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych, została przez Nas wyznaczona komisja egzaminacyjna biskupia, w skład której weszli: Ks. Kanonik Lucjan Chalecki, Kanclerz Kurji Diecezjalnej Wileńskiej, Ksiądz Kanonik Senator Stanisław Maciejewicz i Ks. Profesor Uniwersytetu D-r Leon Puciata.

Z pisma Przewielebnego Księdza Prałata z dnia 25 listopada r. b. w sprawie egzaminów kwalifikacyjnych wynika, jakoby XX. Prefekci obowiązani byli do składania tych egzaminów w Warszawie przy komisji egzaminacyjnej, składającej się z kapłanów, którzy prowadzili wykłady na kursach katechetycznych.

Wobec powyższego prosimy o udzielenie wyjaśnienia, czy komisja egzaminacyjna biskupia przy Kurji Wileńskiej, wyznaczona na podstawie wzmiankowanego rozporządzenia Ministra W. R. i O. P., jest uprawniona do przeprowadzenia egzaminów kwalifikacyjnych, a jeżeli nie jest uprawniona — i konsekwentnie ma być rozwiązana — to na jakiej prawnej zasadzie.

(—) JERZY,
Biskup Wileński.

X. CHALECKI,
Kancierz Kurji.

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Departament Szkolnictwa Średniego

Warszawa.

dn. 16 grudnia 1924 r.

Nr 308/R.

Do Jego Ekscelencji
Ks. Biskupa **Jerzego Matulewicza**
w Wilnie.

W odpowiedzi na pismo Waszej Ekscelencji z dnia 10 grudnia r. b. Nr 3970 mam honor zakomunikować co następuje:

1. W myśl rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 15 września 1923 r. art. I lit. b i art. 3 lit. g, Komisja powołana przez Waszą Ekscelencję jest uprawniona do przeprowadzenia egzaminu kwalifikacyjnego w stosunku do czynnych księży prefektów, którzy mają warunki, wskazane w zacytowanym rozporządzeniu (art. I lit. b i art. 3 lit. g).
2. Urządziłem w Warszawie komisję egzaminacyjną z własnej inicjatywy, bez zlecenia Ministerstwa, ponieważ prosili mnie o to uczestnicy kursów katechetycznych i ponieważ wiem dokładnie, kto i na ilu kursach katechetycznych był.
3. Komisja powołana przeze mnie nie ma charakteru stałej komisji lecz działać będzie tylko jednorazowo i po odbyciu egzaminu w dniach 15 i 16 kwietnia 1925 r. istnieć przestanie.
4. W sprawie powołania komisji egzaminacyjnej do Warszawy uprzednio porozumiewałem się z J. E. Księdzem Biskupem Łukomskim. Łączę wyrazy szacunku i czci głębokiej.

Ks. A. CIEPLIŃSKI.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dn. 15 września 1923 r., o którym wyżej i które zostało podane w Kurendzie Nr. 12 z r. 1923 r., mówi w § 1, b): Kwalifikację zawodową do nauczania religii w szkołach średnich stanowi dla duchownych rzymsko-katolickich: świadectwo złożenia egzaminu pedagogicznego na prefekta przed komisją biskupią wraz ze świadectwem ukończenia studiów teologicznych w uniwersytetach i zakładach teologicznych, albo w tych diecezjalnych seminarjach duchownych w Polsce, w których do przyjęcia wymagane jest świadectwo dojrzałości ze szkoły średniej ogólnokształcącej. W § 3, g) za posiadających kwalifikacje naukowe i zawodowe do nauczania religii rz.-kat. Rozporządzenie Ministra uważa tych duchownych, którzy byli w czynnej służbie nauczycielskiej przed końcem 1921 roku, wykażą się co najmniej trzyletnią, przez Ministra W. R. i O. P. na wniosek właściwego Ordynariatu biskupiego za zadowalniającą uznaną praktykę nauczycielską w szkole średniej ogólnokształcącej lub seminarjum nauczycielskiem w wymiarze przynajmniej 14 godzin tygodniowo, przesłuchają 3 wakacyjne kursy ministerjalne katechetyczne i zdadzą z przesłuchanego materiału zadowalniająco egzamin na prefekta przed komisją biskupią.

Kurja przypomina zarządzenie Ordynariatu (Kurenda, r. 1923, str. 60), dotyczące pieczęci kościelnych. Niektórzy XX. Proboszczowie nadal używają pieczęci i stempli z niewłaściwymi nadpisami, jak np. „Urząd parafialny“, „Zarząd parafji“, „Parafja NN“ i t. p. Intytulacja ta jest niewłaściwa: „urzędem“ czy też „zarządem“ parafji jest proboszcz, kościoła zaś nieparafialnego — rektor. Kurja prosi o przestrzeganie przepisu Ordynariatu. Pieczęci z niewłaściwymi nadpisami należy zniszczyć. Korespondencja z intytulacją nieodpowiednią nie będzie wcale przyjmowana i pozo stanie bez odpowiedzi. PPWWXX Dziekani zechcą zwrócić uwagę na zachowanie tego zarządzenia Ordynariatu.

Odpusty, bractwa i stowarzyszenia.

(c. d.).

Bractwo Szkaplerza Karmelitańskiego. Tylko O. General lub w jego nieobecności Generalny Wikary bosych i trzewickowych Karmelitów mają prawo zaprowadzać bractwo i udzielać upoważnienie innym kapłanom. Upoważnienie to jest wszędzie ważnem, i nie potrzeba osobnego pozwolenia i zgody diecezjalnego Biskupa. Kapłan, mający upoważnienie do zakładania bractwa, może przyjmować członków, szkaplerze święcić i nakładać, również może członkom w godzinę śmierci udzielić odpustu zupełnego. Pod karą nieważności konieczne jest wpisywanie nazwisk do księgi bractwa kanonicznie zaprowadzonego. Nawet kapłani, którzy na misji przyjmują do bractwa, nie są zwolnieni od zapisywania nazwisk. Jeśli bractwo nie jest w owej miejscowości zaprowadzone, można spis nazwisk posłać do klasztoru Karmelitańskiego. Klasztor Karmelitów Bosych w Krakowie. Adres do O. Generala zak. Karmelitańskiego: Roma, Via Sforza Pallavicini 10. Do generalnego Wikarego — Corso d'Italia 38.

Arcybractwo Marji Pocieszenia. O. General zak. Augustjanów ma upoważnienie do zakładania bractwa. Od niego można uzyskać pozwolenie na święcenie i nakładanie paska i koronki, a również na przyjmowanie członków do bractwa. Adres: Roma, Convento di S. Monica, Via del S. Uffizio 1. Wpisanie nazwisk do księgi jest konieczne.

Bractwo Matki Bożej Miłosierdzia. Generalny Przełożony zak. Mercedarjów ma upoważnienie zaprowadzać bractwa, zarazem udziela rektorowi bractwa i kapłanowi, któryby go zastępował, pozwolenie święcenia i nakładania szkaplerza i udzielania generalnej absolucji w kościele brackim i w godzinę śmierci. Adres do generalnego przełożonego: Roma przy kościele S. Adriano, Via Bonella 36.

Arcybractwo Matki Boskiej Pocieszenia—w Turynie. Wszystkie bractwa zakładane pod tą nazwą i w tym celu mogą być przez arcybractwo w Turynie agregowane. W tej sprawie zwrócić się można do rektora arcybractwa w Turynie przy kościele Matki Boskiej Pocieszenia.

Kongregacja Najśw. Marji Panny. Biskup diecezjalny może kanonicznie zaprowadzić kongregację, lecz agregację, potrzebną do zyskania odpustów i przywilejów, może otrzymać tylko przez O. Generała Jezuitów lub Generalnego Wikarego tegoż zakonu. W razie gdyby Jezuiti sami zakładali Kongregację, również muszą mieć pozwolenie diecezjalnego Biskupa. Przy zakładaniu Kongregacji otrzymuje od Biskupa kapłana, jako rektora Kongregacji. Przy przyjmowaniu trzeba wpisać członków do księgi. Nieobecnym można tylko w wyjątkowych razach przyjmować. Adres do O. Generała Jezuitów: Roma, Via di S. Nicola da Tolentino 8,—można się też zwrócić do O. Prowincjała prowincji, w której Kongregacja ma być założona. Prosząc o pozwolenie na utworzenie Kongregacji, trzeba donieść, dla jakich osób chce się ją założyć.

Stowarzyszenie Dzieci Marji pod opieką Najśw. Panny Marji i św. Agnieszki. Biskupi mogą nawet kilka takich stowarzyszeń w jednym mieście założyć i postarać się o połączenie z główniejszem stowarzyszeniem w Rzymie. Dyrektorem Stowarzyszenia jest zazwyczaj proboszcz lub rektor parafji, o ile Biskup inaczej nie postanowi. Upoważnienie agregowania posiada Generalny Przełożony Kanoników Regularnych Laterańskich w Rzymie S. Pietro in Vincoli.

Stowarzyszenie Niepokalanego Poczęcia Matki Bożej. Stowarzyszenie może być założone w każdym domu Sióstr Szarytek przez generalnego przełożonego XX. Misjonarzy za pozwoleniem Ks. Biskupa.

Stowarzyszenie na cześć Niepokalanego Poczęcia Matki Bożej i Św. Alojzego przeciwko niebożnym mowom i żartom. Stowarzyszenie to może być przez wszystkich kapłanów za pozwoleniem Ks. Biskupa założone bez kanonicznego zaprowadzenia, gdyż nie jest bractwem.

Bractwo Siedmiu Bolesci Matki Boskiej z Czarnym Szkaplerzem. Upoważnienie do zaprowadzenia kononicznie bractwa posiada O. General zak. Serwitów. Kapłani, którzy o to proszą, otrzymują pozwolenie święcenia różańców i szkaplerzy Matki Boskiej Bolesnej i przyjmowania członków do bractwa. Imiona i nazwiska osób muszą być wpisane do księgi bractwa, które od czasu do czasu odsyłane być powinny do kanonicznie zaprowadzonego bractwa. Adres: Roma, Chiesa di S. Nicola da Tolentino.

Pobożne stowarzyszenie na cześć Matki Bożej Bolesnej w celu złączenia z kościołem katolickim wszystkich inowierców. Generalnym dyrekto-

rem stowarzyszenia jest General Serwitów, posiadający upoważnienie agregowania kanonicznie urządzonych stowarzyszeń pod tą samą nazwą.
Adres: Al. molto Rev. Parroco di St. Marcello, Roma. Corso.

Z KURJI DIECEZJALNEJ WILEŃSKIEJ.

Wilno, dn 27 grudnia 1924 r., Nr. 4215.

X. Lucjan Chalecki,
Kancierz Kurji.

SPIS

imion i rzeczy główniejszych w Kurendzie za r. 1924.

Alienacja 1.
Altarze 33.
Archiwum kośc. 18, 43.
Benedykt XV, — pomnik 39.
Bractwa 86.
Communicatio in sacris 31.
Encyklika o św. Jozefacie 3.
Głosy katolickie 25.
Jubileusz powszechny 65.
Karty statystyczne 78.
Kliniki uniwersyteckie Wil. 98.
Księża a wojskowość 77.
Kurenda 18.
Majątek kośc. 49.
Małżeństwo wojskowych 63, 78.
Metryki 78, 79.
Msza św. w kościołach zak. 29.
Odpusty 86.
Opłaty stemplowe metryczne 26,
38, 47.
Organiści 45.
Pieczęć parafjalna 42.
Pielgrzymka jubil. 77.
Pisma młodzieży 25, 98.

Poborowi, — spisy 95, 96.
Podatek majątkowy 16, 62, 76.
Pogrzeb kościelny 9.
Prefekci 64, 97, 19, 24, 36.
Probóstwa narodowe 28.
Proboszczowie a szkoły 75.
Siedliska Marja, — proces beatyi. 74.
Sodaliczka Marjańska 34.
Spowiedź na okrętach 29.
Stowarzyszenia 46, 86.
Stypendja 31.
Synod 34, 82.
Testamenty Kapł. 18.
Uniwersytet Warsz. 63.
Urzędy paraf. a podatek spadk. 46.
Ustawa Urzędu do Stow. rel. 41.
Ut digni efficiamur 2.
Wizytacja pasterska 44.
Zapomogi na remont kośc. 37.
Zjazdy katechetyczne 81.
Zmiana granic diecezji 28.
Zmiany wśród duchowieństwa 44, 79.
Związek misyjny 42.